

Saksframlegg

SKOLESVØMMING

Arkivsaksnr.: 11/15024

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

1. Bystyret vedtar å prioritere intensive svømmekurs for dem som ikke er svømmedyktige etter 4. trinn i tråd med rådmannens forslag.
2. En økning av det totale timetallet til svømmeopplæringen for skolene i Trondheim vurderes på nytt når intensive svømmekurs er evaluert og økonomiplanen gir rom for det.
3. Bystyret ber om at fremtidig bassengbehov utredes nærmere.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

1 Bakgrunn for saken

I budsjettvedtaket for 2010 og 2011 vedtok bystyret følgende:

"Et godt tilbud om skolesvømming er viktig for å forbedre de generelle svømmeferdighetene og for å stimulere til økt fysisk aktivitet. Det er derfor ønskelig å øke tilbudet på skolesvømming. Det må lages en oversikt over kapasitet for skolesvømming og en plan for hvordan dette kan trappes opp. En slik plan må inkludere ei vurdering av framtidig behov for skolebasseng og kapasitetsutnyttelse av eksisterende kommunale basseng. De kommunale bassengene legges inn i samme utleiesystem som idrettsanlegg for øvrig".

2 Faglige vurderinger

2.1 Læreplanens mål

Læreplanens kompetansemål etter 4. trinn er at eleven skal kunne: "(...) være trygg i vann og være svømmedyktig", etter 7. trinn: "Utføre grunnleggende teknikker i svømming på magen, på ryggen og under vann" og etter 10. trinn: "Svømme på magen og på ryggen og dukke. Forklare og utføre livberging i vann og livbergende førstehjelp".

Denne prosessen er tidkrevende og det må settes av nok tid til at elevene har mulighet for å oppnå kompetansemålet. Elevene må lære de basale ferdighetene dykke, flyte, gli og framdrift. Det å lære elevene trygghet i vann og få dem svømmedyktige er det viktigste skolen kan bidra med innenfor drukningsforebygging.

2.2 Praksis i Trondheim

I Trondheim er svømmeundervisningen lagt til 3. trinn med 5 x 60 min. og 4. trinn med 8 x 60 min. På 6. trinn har elevene 2 x 60 min.

Trondheim kommune

Norges Svømmeforbund har høsten 2009 introdusert et helt nytt timeopplegg for svømmeundervisning i skolen: *Veien mot svømmedyktighet*. Dette er et 40 timers opplegg for svømmeundervisning. Hver time inneholder mål og utvalgte øvelser som fyller 30 minutter undervisning. Det er god erfaring med at 10-åringene er svømmedyktige når dette opplegget er gjennomført.

For å nå dette målet om 40 x 30 minutter har Trondheim praktisert 15 x 60 minutter til alle elever i løpet av 3., 4. og 6. trinn. Det er mest praktisk med 60-minutters økter på grunn av lang reisevei/gangavstand fra skole til svømmehallen. Trondheimselevne får altså 15 timer av 20 anbefalte.

2.3 Evaluering av skolesvømmingen skoleåret 2009/2010

3. trinn:

Dette trinnet har hatt 5 x 60 minutter undervisning. Den siste timen evalueres barna ut i fra hvem som klarer å komme seg frem i bassenget 10 m på sin egen måte uten å være nedi bunnen med beina. 65 % av elevene som har gjennomført prøven, bestod, 35 % klarte ikke kravet. 8 % av elevene var ikke til stede den dagen prøven ble gjennomført.

4. trinn:

Dette trinnet har hatt 8 x 60 minutter undervisning. Den siste timen får barna prøve seg på ulike ferdighetsmerker. Vannmerket er det enkleste ferdighetsmerket, dvs. å dukke hele kroppen under vann i brystdypt vann. Resten er distansemerkene 25 m, 100 m, 200 m, 500 m og 1000 m. Det går ut på å svømme en av distansene uten å være nedi bunnen med beina. Definisjonen på å kunne svømme er her satt ved 25 m.

Kan ikke svømme	Kan svømme				
	25 m	100 m	200 m	500 m	1000 m
Vannmerket	25 %	16 %	19 %	19 %	13 %
13 %	20 %	16 %	19 %	19 %	13 %

Av de elevene som deltok på prøven, kunne 87 % svømme, og 13 % kunne ikke svømme. 8 % av elevene deltok ikke på den avsluttende prøven.

En stor andel av de som ikke kan svømme, kommer fra skoler med mange minoritetsspråklige elever, uten at det er gjort undersøkelser på at det er akkurat disse elevene som ikke kan svømme. Skoler med mange minoritetsspråklige har imidlertid høy deltakelse på prøven.

De elevene som ikke kan svømme etter opplæringa på 4. trinn, får påfølgende skoleår et tilbud om å delta på 4. trinnet sine timer. Svømmelærerne har oversikt over hvilke elever som ikke består prøven, og skolen blir informert om dette. Det er opp til skolene å sørge for at de som ikke består prøven, får tilbud om å følge neste års 4. trinn. Det finnes ikke noen oversikt over hvor mange elever som benytter seg av tilbudet om å delta på ekstra svømmeundervisning.

6. trinn:

Dette trinnet har hatt 2 x 60 minutter undervisning. I første time er det en repetisjon av svømmeartene. I tillegg blir *Skolesvømmen* gjennomført, dvs. 200 m svømming: 150 m i mageleie, deretter 50 m i ryggleie, uten å være nedi bunnen med beina. Dette er definisjonen på svømmedyktighet. Den andre timen blir det gjennomført livredning i vann, med og uten livbøye.

Resultat av *Skolesvømmen* i 2009 var at 69 % bestod og 31 % ikke bestod. 8 % av elevene deltok ikke på prøven. Resultatet på 6. trinn viser at en større prosent av elevene behersker det å svømme 200 m nå sett i forhold til utgangen av 4. trinn.

Trondheim kommune

2.4 Hva sier fagmiljøene

Det er enighet mellom fagmiljøene Norges idrettshøyskole, Norges Svømmeforbund og Norges Livredningsselskap om at det er åtte grunnleggende ferdigheter som må beherskes før man er svømmedyktig. Disse ferdighetene som grunnlag for svømming, selvberging, svømmedyktighet og trygghet i vann, vises på figuren under.

Svømming	Selvberging
Hoppe/stupe på dypt vann	Fall i vann
Dykke fra overflaten/svømme under vann	Ha hodet under vann/ta seg til overflaten
Gå fra loddrett til vannrett svømmestilling	Kunne ta seg til land
Beherske to svømmearter	
Puste avslappet og rytmisk tilpasset svømmeart	
Rulle fra mage til rygg og omvendt	Overlevelsesflyting, hvile
Snu seg til venstre og høyre på mage og rygg	
Flyte med så lite bevegelse som mulig	
Svømmedyktig	Trygg i vann

En generell definisjon av at 10-åringer kan svømme, er at de svømmer en distanse på 200 m eller mer. De bør også vise at de behersker flere svømmearter og ferdigheter som er nødvendig for å berge seg selv. Det er viktig å understreke at definisjonene ikke er vedtatt som minstekrav til svømmedyktighet av Kunnskapsdepartementet.

3 Svømmehallkapasitet

3.1 Svømmehallene

I dag disponerer Trondheim kommune Pirbadet i 540 timer pr. uke. Husebybadet disponeres i 430 timer pr. uke.

Pirbadet kan ta imot elever i 540 timer mer enn det vi bruker i dag. Husebybadet kan ta imot elever i 125 timer mer enn det vi bruker i dag. Ved å utnytte denne kapasiteten kan svømmeundervisningen økes med 9 timer. Det betyr igjen at svømmeundervisningen kan økes fra 15 timer til 24 timer per elev i løpet av grunnskolen.

3.2 Skolebassengene

Trondheim kommune har svømmebasseng ved fire skoler: Charlottenlund barneskole, Byåsen skole, Lade skole og Dalgård skole. Trondheim Eiendom uttaler at disse bassengene ikke har kapasitet til å ha flere barn i vannet pr. uke enn det de har i dag. Dette skyldes bassengstørrelsen og vannkvaliteten. Dersom det vedtas en generell økning av antall timer til svømmeundervisning, må dette vurderes på nytt. Alternativt må også elever fra disse skolene benytte Pirbadet og Husebybadet i noen grad.

På Byåsen skole svømmer elever fra Byåsen, Nyborg og Hallset skoler. På Charlottenlund skole svømmer

Trondheim kommune

elever fra Charlottenlund og Brundalen skoler. På Dalgård skole og Lade skole svømmer kun elever fra egen skole, da de ikke har kapasitet til flere. De øvrige skolene bruker Pirbadet og Husebybadet.

4 Vurdering av alternativer

Målet er at alle elever kan svømme ved utgangen av 4. trinn. I dag er det ca. 13 % som ikke har nådd målet. I tillegg er det 8 % som ikke har deltatt på prøven. Vi kjenner ikke svømmeferdighetene til denne gruppen. For fremtiden må dette kartlegges.

4.1 Alternativ 1: Frivillige intensive kurs utenom skoletid for elever som ikke kan svømme

Et alternativ er å sette opp frivillige intensive kurs for de elevene som ikke kan svømme. Slike kurs kan gjennomføres etter skoletid, i helger eller skoleferier. Et slikt tilbud vil medføre en ekstra kostnad i forhold til drift av svømmebassengene, svømmeinstruktør og skyss dersom det skal være gratis. En frivillig ordning vil imidlertid ikke gi Trondheim kommune full kontroll på om tilbudet benyttes.

I dag er ikke skolebassengene i drift i feriene. Driften er tilpasset skoleruta, og i feriene er det minimumsdrift av bassengene. Det vil si at sirkulasjon i vannet og temperatur blir redusert. Om sommeren blir også bassengene nedtappet, og vedlikehold som rengjøring og fugging av flis blir utført. Det betyr at hvis noen av skolebassengene skal benyttes i sommerferien, kreves det at dagens rutiner tilpasses ny bruk. Dette anbefales ikke av Trondheim Eiendom.

4.2 Alternativ 2: Generell utvidelse av dagens skolesvømmetilbud

Det er kapasitet til å utvide svømmeopplæringen fra 15 timer til 24 timer, ved å utnytte kapasiteten i Pirbadet og Husebybadet fullt ut. En slik økning kan gjøres over ett eller to år.

4.2.1 Høsten 2012

Tilbudet om skolesvømming økes med fem timer fra høsten 2012.

Kostnaden for fem nye timer vil være ca. kr. 985 000.

Det foreslås at tre av timene legges på 3. og 4. trinn for å nå kunnskapsmålet om svømmedyktighet etter 4. trinn. For 6. trinn foreslås det en økning i timetallet med to timer. 6. trinn kan da bruke mer tid på grunnleggende teknikker i svømming på magen, på ryggen og under vann.

4.2.2 Høsten 2013

Tilbudet om skolesvømming økes med ytterligere fire timer fra høsten 2013. Kostnaden for de fire nye timene vil være ca. kr. 789 000.

De fire timene brukes på 3. og 4. trinn. Dette for å sikre at alle elevene når målet i Kunnskapsløftet. 6. trinn fortsetter med fire timer.

4.2.3 Forslag til tidsbruk

	I dag	2012	2013
3. trinn	5 x 60 min	6 x 60 min	8 x 60 min
4. trinn	8 x 60 min	10 x 60 min	12 x 60 min
6. trinn	2 x 60 min	4 x 60 min	4 x 60 min

Trondheim kommune

Med et opplegg på 24 timer svømming for den enkelte elev i Trondheim kommune har vi nådd målet om timetall som Norges Svømmeforbund har satt for *Veien mot svømmedyktighet*.

4.3 Alternativ 3: Intensive kurs i skoletida for de elevene som ikke kan svømme etter 4. trinn

De elevene som ikke er svømmedyktige, kan i dag få tilbud om svømming sammen med neste års 4. trinn. Tilbudet medfører ingen ekstra kostnader, siden elevene følger den allerede eksisterende svømmeundervisningen og skyssen. Det anbefales at skolene holder oversikt over hvor mange som benytter seg av dette tilbudet, slik at en kan få en oversikt over hvor mange som ikke er svømmedyktige til tross for tilbud om ekstra svømmeundervisning.

En utfordring er at elevene som benytter seg av dette tilbudet, mister undervisningstimer.

En variant av dette alternativet er å øke kapasiteten på instruksjonen, slik at de elevene som har vanskeligst for å tilegne seg ferdigheten kan få spesiell oppfølging under de ordinære timene. Det vil da innebære at dette ferdighetsmålet prioriteres framfor andre kompetansemål i læreplanen som elevene kan ha vanskeligheter med å nå.

5 Kostnadsberegning

5.1 Alternativ 1

Det er 8 % av elevene som ikke deltar på avsluttende svømmeprøve etter 4. trinn. Med et gjennomsnittstall på 2000 elever per trinn i trondheimsskolen utgjør dette 160 elever hvert år. Det betyr at 1840 elever gjennomfører prøven, og av disse er det 13 % som ikke kan svømme. Det gir oss et gjennomsnittstall på 240 elever som ikke kan å svømme i Trondheim hvert år.

Et ekstra svømmekurs i Pirbadet koster ca. 1300,- kr per elev for 10 svømmetimer á 40 min.

Minimumskostnad er $240 * 1300 = \text{kr. } 312\ 000,-$

Dersom en går ut i fra at alle de som ikke gjennomførte prøven ikke er svømmedyktige, må en legge til disse 160 elevene i regnestykket:

Maksimumskostnad er $(240 + 160) * 1300 = \text{kr. } 520\ 000,-$

Trolig ligger det reelle tallet en plass midt i mellom.

5.2 Alternativ 2

Kostnadsberegning for økt timetall med 9 timer:

Leiepris i Pirbadet	kr. 890 pr. time * 540 timer	~	kr. 490 000
Leiepris i Husebybadet	kr. 345 pr. time * 125 timer	~	kr. 44 000
Leie av buss			kr. 600 000
2 instruktører á kr. 481 pr. time * 665 timer		~	kr. 640 000
SUM		~	kr.1 774 000

5.3 Alternativ 3

Det er ingen ekstra kostnad med dette alternativet, da elevene som ikke kan svømme, følger svømmetilbudet til elevene på trinnet under seg. Om svømmeundervisningen skal tilpasses bedre til de med behov for mer instruksjon, vil det være nødvendig med ekstra ressurser, men i langt mindre omfang enn ved økt timetall for alle.

5.4 Kostnader ved eventuelle behov for nye skolebasseng

I dag har Trondheim kommune tilstrekkelig svømmehallkapasitet. Dette gjelder selv med den foreslåtte opptrappingsplanen. Elevtallsprognosen viser imidlertid stor økning, dvs. omtrent 150 nye elever pr. år i

Trondheim kommune

den neste tiårsperioden. Dette vil medføre behov for nye svømmebasseng i tida framover.

Når det gjelder kostnadsoverslag på nye basseng, har Trondheim Eiendom tatt utgangspunkt i en kostnad på ca. kr. 50 000 pr. m². For et 25 meters basseng med nødvendige tilleggsfasiliteter vil dette utgjøre ca. 50 mill. og for et 12,5 meters basseng ca. 30 mill. Hvis det blir aktuelt å bygge i forhold til en konkret plassering, må det gjøres en mer kvalifisert kalkyle. Driftskostnader kommer i tillegg.

6 Vurdering og konklusjon

Ca. 80 % av elevene er dokumentert å være svømmedyktige etter gjeldende definisjon med det undervisningsomfanget de får i dag.

Det er grunn til å anta at den generelle svømmeferdigheten vil øke med økt undervisning. I skolen er det imidlertid elever som sliter med å nå kompetansemålene i ulike fag, uten at det dermed utløser økt timetall. Det er ingen garanti for at de som i dag ikke når målet om svømmedyktighet, vil gjøre det med økt timetall. Til det vet vi for lite om årsakene til at de ikke mestrer svømmekunsten.

Ved å øke instruktørtettheten og/eller øke lærernes svømmeundervisningskompetanse kan man greie å gi mer tilpasset undervisning og dermed få flere til å knekke svømmekoden uten å øke timetallet.

Når det gjelder økning av tilbudet om skolesvømming, foreslår rådmannen i første omgang å tilby en mer målrettet opplæring av de elevene som ikke har nådd målet om svømmedyktighet ved utgangen av 4. trinn. Dette kan skje i et samarbeid med fritidsaktører og tilpasses spesielle behov hos elevene.

De alternativene som medfører kostnader, må vurderes i forbindelse med neste økonomiplan. Rådmannen vurderer at en opptrapping av all svømmeundervisning medfører bl.a. investeringskostnader som det vil være vanskelig å skape rom for.

Rådmannens forslag:

Trinn 1: Tilby ekstra svømmeundervisning som et frivillig tilbud for dem som ikke når målene. Dette kan gis i løpet av skoledagen eller etter skoletid.

Trinn 2: Evaluere resultatene av tiltakene og finne ut hva som har effekt og hva som motiverer.

Avhengig av resultatene etter trinn 2:

- Trinn 3:a) Øke svømmeundervisningen generelt
- b) Endre dagens svømmeundervisning
 - c) Videreføre tilleggsundervisning som:
 - i) fritidstilbud
 - ii) ekstraundervisning

Rådmannen i Trondheim, 22.03.2010

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

Gunnar Wibe
rådgiver

Petter Helland

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

Evalueringsskjema skolesvømmingen 2009/2010

[Udir-1-2008 om Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringa](#)

[Veien mot svømmedyktighet](#)

[Skolesvømmen](#)

... Sett inn saksutredningen over denne linja